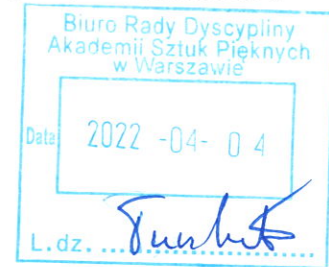

Lublin, dnia 24 marca 2022 r.

Prof. dr hab. Krzysztof Szymanowicz
Wydział Artystyczny
Instytut Sztuk Pięknych
Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej
w Lublinie

**Recenzja pracy doktorskiej i dorobku artystycznego, mgr Iryna Lavrushko
sporządzona w związku z przewodem doktorskim
w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki,
wszczętym przez Radę Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.**

1. Informacje ogólne o kandydatce

Iryna Lavrushko urodziła się w 1992 roku w Tarmopolu w Ukrainie. W latach 2012-2017 studiowała na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej. W 2015 roku otrzymała licencjat ze specjalności malarstwo, a następnie kontynuowała studia magisterskie II stopnia na specjalności grafika. Dyplom pod kierunkiem dr hab. Alicji Snoch-Pawłowskiej z grafiki warsztatowej obroniła w 2017 roku. W tym samym roku rozpoczęła studia doktoranckie na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, które ukończyła w 2021 roku. Pani Lavrushko należy do osób, które zwracają uwagę, na zdobywanie umiejętności warsztatowych i dzielenia się nimi ze studentami. Prowadziła warsztaty graficzne w ramach 14 Ogólnopolskiego Konkursu Sztuki „Grafika 2019”, warsztaty dla studentów II roku ASP w Warszawie pod tytułem „Korozja i Patyna” 2020 r. oraz warsztaty graficzne dla artystów w Estonii w ramach VII Muchu Print w 2021 r. Brała udział w warsztatach graficznych w Centrum Graficznym w Falun w 2015 i 2018 roku poznając techniki polimerowe. W 2020 roku wzięła udział w 9 Międzynarodowym Sympozjum Grafiki Latgale, Daugavpils, Łotwa. Pracowała jako wolontariusz przy organizacji wystaw, festiwali, i wydarzeń kulturalnych m. in. W Akademickim Centrum Kultury Chatka Żaka UMCS w latach 2012-2015.

Na dorobek artystyczny mgr Iryna Lavrushko składa się zorganizowanie dziesięciu wystaw indywidualnych:

Zapomniana architektura, Muzeum Grafiki, Tartu, Estonia 2021, „Korozja i Patyna” ASP, Warszawa 2020, Lublin 2019, „Czas płynie”, Lublin 2018, „Grafika Ireny Lawruszko, Ukraina 2017, „Anatomia”, Ukraina 2015, „Grafika”, Lublin 2014, „Grafika”, Nałęczów 2014, „Akwarela”, Ukraina 2014.

Brała udział w wielu wystawach zbiorowych w kraju i za granicą m. in.:

II Międzynarodowa Wystawa Grafiki Print Meet 2021, Turcja, VII Muchu Print 2021, Estonia, Międzynarodowe Triennale Grafiki Bitola 2021, Macedonia, Międzynarodowa Wystawa „Beyond the Borders” 2021, Korea Południowa, Międzynarodowe Biennale Grafiki Varna

2021, Bułgaria, Biennale Grafiki Szeklerland, Rumunia 2020-2016, VI Międzynarodowa Wystawa Małych Form Graficznych, Serbia 2019, 9 Douro Biennale Grafiki, Portugalia 2018, Międzynarodowe Biennale Miniprint, Argentyna 2018, Międzynarodowe Biennale Exlibrisu, Sant-Niklas, Belgia 2017, Międzynarodowe Biennale Mini Print Ireland, Irlandia 2016.

Za swoje prace otrzymała nagrody i wyróżnienia:

2021 – Nagroda specjalna X Międzynarodowe Triennale Grafiki Bitola, Macedonia

2020 – Nagroda w VI edycji Nagrody Samorządu Województwa Mazowieckiego, Warszawa.

2019 – Wyróżnienie, stypendium Fundacji im. Tadeusza Kulisiewicza

2018 – III Nagroda w Międzynarodowym Konkursie, Pink Bulldozer, Odessa, Ukraina

Jak widać z przedstawionego dorobku artystycznego mgr Iryny Lavrushko mamy do czynienia z artystką, która aktywnie uczestniczy w znaczących wystawach w kraju i zagranicą, mającą wiele nagród i wyróżnień. Dokładny wykaz uczestnictwa w wystawach i zdobytych nagrodach znajduje się w materiałach dostarczonych przez doktorantkę.

2. Ocena dorobku artystycznego.

Na dzieło doktorskie pod tytułem „Pod wpływem czasu” składa się zestaw wielkoformatowych grafik wykonanych w technikach wklęsłodrukowych z zastosowaniem technik eksperymentalnych. Inspiracją dla tego cyklu była podróż doktorantki do wsi Hodowca, gdzie po raz pierwszy zobaczyła ruiny kościoła Wszystkich Świętych. Ruiny te stały się dla niej śladami wydarzeń związanych z budowlą, z człowiekiem i przemijaniem. Obszar zainteresowań artystki oscyluje wokół starej zniszczonej architektury i pierwsze prace związane z tą tematyką powstały pod koniec studiów magisterskich. Doktorantka pisze; „ *Patrząc na zabytkowe budowle, zadaję sobie pytanie ile wiąże się z nimi ludzkich dramatów, emocji, utraty ale także szczęśliwych minionych bezpowrotnie chwil. ... Opuszczone budowle są jak niemi świadkowie wydarzeń z życia pokoleń.*”

Pomimo zawężenia tematyki swoich zainteresowań twórczych do zniszczonej architektury, nie powieliła prac, lecz świadomie wprowadza zmiany tak, że nowe prace ewaluują i dają nowe ujęcia tematu, co widoczne jest w cyklu doktorskim. Jej twórczość dotyka osobistych doświadczeń, buduje za pomocą ruin metafory dotyczące elementarnych wartości jak trwania i przemijania.

Cykl grafik wykonany został technikami wklęsłodruku, które pozwalają osiągnąć bogatą fakturę reliefu i szarości. Do stworzenia matrycy wykorzystuje swoje fotografie, przenosząc je na matrycę, a następnie poprzez cykle działań rysunkowych, zakrywanie, odkrywanie różnych fragmentów matrycy i poddawanie jej kolejnym trawieniom uzyskuje efekt końcowy. W tym procesie pomiędzy początkiem i końcem wiele się dzieje i jest miejsce na eksperyment. Świadomy wybór warsztatu i miejsca na artystyczny eksperyment był możliwy dzięki otwartej postawie do procesu graficznego pedagogów warszawskiej uczelni.

Forma budowana jest za pomocą tekstury kreskowej i punktowej, poddawana kolejnym trawieniom wzbogaca strukturę grafiki. Tak budowana matryca pozwala przedstawić spękania, rozpad, degradację tkanki murowanej budowli, ślady przemijania – czas.

Kolejnym działaniem jest wprowadzenie koloru, jak mówi mgr Iryna Lavrushko; *...najczęściej wykorzystuję kolor niebieski i brązowy, jako symbole nieba i ziemi” i dalej tłumaczy „poprzez wykorzystanie niebieskiego koloru, pragnę wzbudzić stan emocjonalnej nostalgii”*

Wymienione kolory charakteryzujące się transparentnością wypełniają elementy kompozycji i budują atmosferę pracy. Dla wzmocnienia oddziaływania symbolicznego przestrzeni nieba przedstawiona jest za pomocą srebrzenia, przykładem jest praca „Pod wpływem czasu”, grafika składająca się z 12 matryc o wymiarach 60x80 cm. W swoich kompozycjach do przedstawienia zmienności, trwania – czasu, doktorantka zastosowała wyróżniony przez Białostockiego sposób ukazania czasu w sztukach wizualnych, jako trwanie w którym chodzi o wewnętrzne doświadczenie czasu wypełnionego ciągłą obecnością przedmiotów lub osób, które się nie poruszają lecz niezmiennie trwają i określił to jako moduł trwania.

Doświadczenie czasu buduje nastrój melancholii, który wiąże się z poczuciem straty, fragmentaryczności i pustki. Ruiny zawsze związane są z refleksją skierowaną przede wszystkim ku przeszłości, jako miejsca pamięci.

Wielkoformatowa praca „Pod wpływem czasu” posiadająca wymiary 3,2 x 1,8 metrów zmniejsza dystans pomiędzy odbiorcą i dziełem, który powoduje, że czujemy się jakbyśmy byli w tym miejscu i odczuwali jego magiczną siłę. Tak duży format grafiki przykuwa uwagę odbiorcy i wymusza na nim współodczuwanie graficznej opowieści doktorantki.

Wykadrowane fragmenty ruin wypełniają prawie cały format grafiki zostawiając niewielką przestrzeń nieba, pokazane za pomocą perspektywy zabiegi, stają się monumentalne, nabierają siły i budują atmosferę tajemniczości. Kontrast pomiędzy wyobrażeniem przeszłości, a tym, co obecne, potęguje uczucie grozy. Ruiny symbolizują nam przemijanie nawet tak trwałej budowli jak kościół, a także są symbolem trwania, chociaż różne wydarzenia doprowadziły go do ruiny to wciąż stoją.

Patrząc na ruiny, dostrzegamy proces destrukcji, doświadczamy zmianę. Kościół ruina, miejsce te przywołuje różne wydarzenia, czasami tragiczne, otacza je atmosfera tajemnicy, stają się symbolami przemijania ale także wpisują się w pamięć i stanowią tożsamość narodu. Poprzez przedstawienie ruin kościoła mgr Lavrushko świadomie podkreśla, że wydarzenia z nim związane, chociaż miały miejsce dawno temu, to ich sens i skutki są wieczne, trwają także dzisiaj tu i teraz i mogłyby się rozegrać w naszych czasach.

Dramatyczne przeżycia doktorantki związane z wojną o niepodległość Ukrainy, która rozpoczęła się agresją Rosji na Krym w 2014 roku musiały wpłynąć na kształtowanie się artystycznej wyobraźni i postawy. Prezentowany temat ruin nie należy odczytywać tylko jako próbę plastycznego pokazania przemijania i czasu ale także jako przesłanie – przeciw wojnie. Gdzie ruiny stają się pomnikami wojny. Hans Vogel pisze; *„ że ruiny poza swą estetyką i historycznością (...) stały się (...) dla nas symbolem zagrożenia”*, a jak stwierdził Benjamin Constant, *„ Nowoczesne budynki milczą, lecz ruiny mówią”* i codziennie do nas przemawiają za pomocą relacji fotograficznych z wojny.

Prace doktorantki stały się symbolem obecnych wydarzeń na Ukrainie, niepewności, trwogi, utraty, bólu i śmierci jakie niesie wojna.

3. Ocena dysertacji pisemnej

Rozprawa doktorska zawiera zagadnienia związane z tematem doktoratu przedstawione w czterech rozdziałach, wstępie i podsumowaniu. Opisuje realizację problemu badawczego opierającą się na zdobytej wiedzy i doświadczeniu warsztatowym.

Wyjaśnia decyzję wyboru techniki do realizacji doktoratu oraz podaje metody pracy.

Wymienia artystów, których twórczość jest inspirowana architekturą a ich prace miały wpływ na poszukiwania artystyczne przy tworzeniu cyklu grafik składających się na doktorat.

Praca pisemna jest spójna z dziełem artystycznym, prezentuje obszerny materiał działań badawczych i argumentację. Doktorantka w podsumowaniu deklaruje kontynuowanie podjętego tematu co świadczy o autentycznym zaangażowaniu.

Konkluzja

Na podstawie przedstawionej przez mgr Iryne Lavrushko rozprawy i pracy doktorskiej oraz dorobku artystycznego i organizacyjnego stwierdzam, że mgr Iryna Lavrushko spełnia wymogi art. 187 Ustawy o Szkolnictwie Wyższym i Nauce z dn. 20. 07. 2018 r.

Biorąc pod uwagę dorobek artystyczny oraz wysoki poziom pracy doktorskiej pt. „Czas i przemijanie” przychylam się do wniosku o nadanie mgr Irynie Lavrushko stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki przez Radę Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

Prof. dr hab. Krzysztof Szymanowicz

